ΑΠΟΦΑΣΗ ΤΟΥ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟΥ (πρώτο τμήμα)
21 Μαρτίου 1985 *

Στην υπόθεση 263/83,

Mariette Turner, υπάλληλος της Επιτροπής των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, κάτοικος Βρυξελλών, εκπροσωπούμενη και επικουρούμενη από τον G. Vandersanden, δικηγόρο Βρυξελλών, με αντίκλητο στο Λουξεμβούργο τον J. Biver, 2 rue Goethe,

προσφεύγουσα,

κατά

Επιτροπής των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, εκπροσωπούμενης από τον νομικό της σύμβουλο Δ. Γκουλούση, επικουρούμενο από τον Ph. Mihail, δικηγόρο Βρυξελλών, με αντίκλητο στο Λουξεμβούργο τον Manfred Beschel, μέλος της νομικής της υπηρεσίας, κτίριο Jean Monnet, Kirchberg,

καθής,

που έχει ως αντικείμενο την ακύρωση αποφάσεως του μέλους της Επιτροπής C. Tugendhat, περί οριστικής έκθεσης κρίσης της προσφεύγουσας,

ΤΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ (πρώτο τμήμα)

συγκείμενο από τους G. Bosco, πρόεδρο τμήματος, T. Koopmans και R. Joliet, δικαστές,

γενικός εισαγγελέας: P. VerLoren van Themaat
γραμματέας: J. A. Pompe, βοηθός γραμματέας

**

* Γλώσσα διαδικασίας: η γαλλική.

** Μετά από ακρόαση του γενικού εισαγγελέα, που ανέπτυξε τις προτάσεις του κατά τη συνεδρίαση της 15ης Νοεμβρίου 1986.

εκδίδει την ακόλουθη

ΑΠΟΦΑΣΗ

(Το μέρος που περιέχει τα πραγματικά περιστατικά παραλείπεται)

Σκεπτικό

1 Με δικόγραφο που κατέθεσε στη γραμματεία του Δικαστηρίου στις 24 Νοεμβρίου 1983, η Mariette Turner, μόνιμος υπάλληλος της Επιτροπής των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, άσκησε προσφυγή με την οποία ζητεί την ακύρωση της από 29 Οκτωβρίου 1982 αποφάσεως του μέλους της Επιτροπής Tugendhat περί οριστικής έκθεσης κρίσεως της προσφεύγουσας για την περίοδο από 1ης Ιουλίου 1977 μέχρι 4ης Μαΐου 1979.

2 Η Turner, που είναι ιατρός, εργάζεται από το 1968 στην ιατρική υπηρεσία της Επιτροπής (ΓΔ IX, προσωπικό και διοίκηση) όπου τοποθετήθηκε αρχικά στο τμήμα προληπτικής ιατρικής. Κατά την περίοδο που καλύπτει η επίδικη έκθεση κρίσης εργάστηκε πρώτον υπό τον ιατρό Semiller μέχρι τις 31 Ιουλίου 1978. Έκτοτε ο νέος ιεραρχικός προϊστάμενος της Turner είναι ο δρ. Siddons.

3 Επ' ευκαιρία της αναδιαρθρώσεως των ιατρικών της υπηρεσιών, η Επιτροπή πρότεινε στην Turner να τοποθετηθεί σε νέα υπό σύσταση « ιατροκοινωνική υπηρεσία ». Κατόπιν της αρνήσεως της ενδιαφερόμενης, η Επιτροπή αποφάσισε, στις 4 Μαΐου 1979 να της επιβάλει την εν λόγω μετάθεση. Στη συνέχεια η Επιτροπή τοποθέτησε την Turner σε άλλη γενική διεύθυνση, στις 20 Μαΐου 1980. Οι δύο αυτές αποφάσεις ακυρώθηκαν όμως από το Δικαστήριο με την απόφαση της 9ης Ιουλίου 1981 (συνεκδικασθείσες υποθέσεις 59 και 129/80, Συλλογή 1981, σ. 1883).

4 Η υπό κρίση υπόθεση αφορά την έκθεση κρίσης της προσφεύγουσας για την περίοδο από 1ης Ιουλίου 1977 μέχρι 30ής Ιουνίου 1979. Βάσει της δικογραφίας και της προφορικής διαδικασίας οι περιστάσεις της συντάξεως της επίδικης έκθεσης κρίσης συνοψίζονται ως εξής.

5 Στις 15 Ιανουαρίου 1981 ο γενικός διευθυντής προσωπικού και διοικήσεως της Επιτροπής διαβίβασε, υπό την ιδιότητα του πρωτοβάθμιου κριτή, στον ιατρό Semiller σχέδιο έκθεσης κρίσης ζητώντας του να το υπογράψει. Το σχέδιο αυτό είχε ήδη υπογράψει ο νέος ιεραρχικός προϊστάμενος της Turner — ο ιατρός Siddons — ο πρωτοβάθμιος κριτής όμως δεν το είχε ακόμα υπογράψει.

6 Το εν λόγω σχέδιο περιείχε συγκεκριμένα έξι κρίσεις « μέτρια » και μία κρίση « ανεπαρκής ». Εξάλλου στη γενική κρίση αναφερόταν ότι « η Turner έχει καλή ιατρική κατάρτιση και πείρα. Δυστυχώς δεν προσαρμόζεται στην ομαδική εργασία που απαιτεί πνεύμα συνεργασίας με τους συναδέλφους ιατρούς εντός της υπηρεσίας καθώς και εντός του ιατρικού σώματος. Μετά την αναδιάρθρωση της σχετικής υπηρεσίας δεν μπόρεσε να προσαρμοστεί στα νέα και σημαντικά καθήκοντα που της ανατέθηκαν ».

7 Στις 17 Ιανουαρίου 1981 ο ιατρός Semiller απήντησε στον πρωτοβάθμιο κριτή ότι διαφωνεί ως προς την προτεινόμενη κρίση διότι « υπάρχουν αντιφάσεις μεταξύ της κρίσης και της γενικής εκτίμησης καθώς και σε σχέση με την προηγούμενη κρίση ». Μάλιστα στη συνέχεια ο ιατρός Semiller διαβίβασε στον κριτή τη δική του εκτίμηση για την ιατρό Turner και για την περίοδο κατά την οποία διετέλεσε ιεραρχικός της προϊστάμενος, χρησιμοποιώντας, προς τούτο, έντυπο έκθεσης κρίσης. Οι κρίσεις που διαβίβασε κατ' αυτόν τον τρόπο ήταν χωρίς αμφισβήτηση ευνοϊκότερες από αυτές που περιείχε το σχέδιο έκθεσης κρίσης.

8 Ο πρωτοβάθμιος κριτής πάντως δεν θεώρησε αναγκαίο να περιλάβει στον προσωπικό φάκελο της Turner τη γνώμη του ιατρού Semiller. Η έκθεση κρίσης όπως τη συνέταξε ο εν λόγω κριτής περιείχε ακριβώς τις ίδιες κρίσεις όπως και το σχέδιο που είχε διαβιβαστεί στον ιατρό Semiller επί του οποίου ο τελευταίος διατύπωσε αντίθετη γνώμη. Ο ιατρός Semiller σημείωσε απλώς στην έκθεση ότι « δεν συμφωνούσε ούτε ως προς τις επί μέρους κρίσεις ούτε ως προς τη γενική εκτίμηση για την περίοδο από 1ης Ιουλίου 1977 μέχρι 31ης Ιουλίου 1978 ».

9 Η Turner αποφάσισε να διατυπώσει παρατηρήσεις επί της εν λόγω έκθεσης κρίσης. Ζήτησε λοιπόν να συναντήσει τον πρωτοβάθμιο κριτή και, κατά δεύτερο λόγο, να υποβληθεί το θέμα στο δευτεροβάθμιο κριτή. Ενώπιον της σιωπής του πρωτοβάθμιου κριτή η Turner προσέφυγε απευθείας στον δευτεροβάθμιο, μέλος της Επιτροπής Tugendhat, ζητώντας του να λάβει θέση. Στις 15 Φεβρουαρίου 1982 ο Tugendhat επέφερε ορισμένες τροποποιήσεις στην έκθεση. Αφενός, η έκθεση κρίσης υπό τη νέα

μορφή περιελάμβανε στις επί μέρους κρίσεις μόνο πέντε κρίσεις « μέτρια » και καμιά « ανεπαρκώς ». Αφετέρου, η τελευταία φράση της γενικής εκτίμησης αντικαταστάθηκε με την παρατήρηση ότι η Turner είχε κριθεί προαγώγιμη στο βαθμό Α 4 κατά το 1978. Οι τροποποιήσεις αυτές δεν ικανοποίησαν την Turner που ζήτησε την παρέμβαση της επιτροπής ίσης εκπροσωπήσεως για τις εκθέσεις κρίσης.

10 Η εν λόγω επιτροπή με τη γνώμη που διατύπωσε εκφράζει συγκεκριμένα τη δυσαρέσκειά της για το ότι « δεν τηρήθηκαν οι προθεσμίες στα διάφορα στάδια της διαδικασίας και για το ότι ο ιατρός Semiller δεν εξήγησε τους λόγους της διαφωνίας του ». Εντούτοις το μέλος της επιτροπής Tugendhat θεώρησε ότι δεν υπάρχει λόγος να τροποποιήσει το από 15 Φεβρουαρίου 1982 σχέδιο έκθεσης κρίσης, το οποίο κατέστη έτσι οριστικό.

11 Τον Ιανουάριο του 1983 η Turner αποφάσισε να υποβάλει διοικητική ένσταση κατά της αποφάσεως αυτής. Συγχρόνως όμως η Επιτροπή της πρότεινε να ακυρώσει το τμήμα της έκθεσης κρίσης που καλύπτει την περίοδο από το Μάιο μέχρι τον Ιούνιο 1979. Πρόκειται για την περίοδο μετά την απόφαση περί τοποθετήσεως της Turner σε άλλη υπηρεσία. Δεδομένου ότι το Δικαστήριο είχε ακυρώσει την απόφαση αυτή, η Επιτροπή θεώρησε προτιμότερο να μη λάβει υπόψη την εν λόγω περίοδο. Η Turner δέχτηκε την πρόταση αυτή αλλά δεν απέσυρε την ένστασή της.

12 Μετά την απόρριψη της ενστάσεως, η Turner άσκησε την υπό κρίση προσφυγή, το παραδεκτό της οποίας δεν αμφισβητείται, και με την οποία ζητεί την ακύρωση της έκθεσης κρίσης που κατέστη οριστική με την απόφαση του δευτεροβάθμιου κριτή.

13 Στο πλαίσιο της προσφυγής της η προσφεύγουσα προβάλλει τρεις λόγους ακυρώσεως και συγκεκριμένα παράβαση ουσιώδους τύπου, πλάνη περί την εκτίμηση στην έκθεση κρίσης και, τέλος, κατάχρηση εξουσίας.

Επί της παραβάσεως ουσιώδους τύπου

14 Κατά την ενώπιον του Δικαστηρίου διαδικασία η προσφεύγουσα επεσήμανε τις τυπικές υποχρεώσεις που κατά την άποψή της δεν τηρήθηκαν κατά τη διαδικασία κρίσεως. Πρώτον, η τελική κρίση καταρτίστηκε με καθυστέρηση 22 μηνών περίπου σχε-

τικά με την προθεσμία που προβλέπει το άρθρο 7 του οδηγού για τη σύνταξη των εκθέσεων κρίσεως. Περαιτέρω, η Turner δέχεται μεν ότι συνάντησε τον πρωτοβάθμιο κριτή, φρονεί όμως ότι δεν πρόκειται για πραγματική συζήτηση κατά την έννοια του εν λόγω οδηγού διότι όταν πραγματοποιήθηκε η συνάντηση αυτή δεν είχε ακόμα ολοκληρωθεί το σχέδιο έκθεσης κρίσεως. Εξάλλου, η προσφεύγουσα προσάπτει στον πρωτοβάθμιο και στο δευτεροβάθμιο κριτή ότι δεν έλαβαν υπόψη την γνώμη του ιατρού Semiller που ήταν ο πρώτος ιεραρχικός προϊστάμενός της. Τέλος, η μεταβολή επί το δυσμενέστερο, σε σχέση με τις προηγούμενες εκθέσεις κρίσης, των εκτιμήσεων για την Turner δεν αιτιολογείται επαρκώς στην επίδικη έκθεση.

15 Η Επιτροπή προβάλλει αμυνόμενη δύο επιχειρήματα. Πρώτον, όσον αφορά τα δύο πρώτα τυπικά ελαττώματα, η Επιτροπή φρονεί ότι έστω και αν υπήρξε καθυστέρηση στην κρίση και δεν πραγματοποιήθηκε διάλογος μεταξύ του πρωτοβάθμιου κριτή και της Turner, η παράβαση αυτών των τύπων δεν έβλαψε την προσφεύγουσα. Πράγματι η τελευταία δεν μπορεί βασίμως να υποστηρίξει ότι η επίδικη έκθεση κρίσης υπήρξε δυσμενέστερη λόγω αυτής της παράβασης. Ως προς την τρίτη τυπική υποχρέωση που φέρεται ότι παραβιάστηκε, η Επιτροπή φρονεί ότι ούτε ο πρωτοβάθμιος ούτε ο δευτεροβάθμιος κριτής είχαν την υποχρέωση να λάβουν υπόψη τη γνώμη του ιατρού Semiller.

16 Τα επιχειρήματα της προσφεύγουσας όσον αφορά τις δύο πρώτες τυπικές υποχρεώσεις που, κατά την άποψή της, παραβιάστηκαν είναι απορριπτέα. Βεβαίως η οριστική κρίση καταρτίστηκε καθ' υπέρβαση της κανονικής προθεσμίας. Πρέπει να σημειωθεί όμως ότι την ίδια περίοδο υπήρχε αντιδικία μεταξύ της Turner και της Επιτροπής, η οποία ήρθη με την προαναφερθείσα απόφαση της 9ης Ιουλίου 1981. Υπό τις συνθήκες αυτές, η καθυστέρηση στην κρίση όχι μόνο δεν έβλαψε την προσφεύγουσα αλλ' επέτρεψε στον δευτεροβάθμιο κριτή να διατυπώσει τη γνώμη του με μεγαλύτερη ηρεμία σε χρόνο κατά τον οποίο είχε εξομαλυνθεί η προαναφερθείσα κατάσταση αντιδικίας. Ομοίως, η φερόμενη έλλειψη διαλόγου μεταξύ του πρωτοβάθμιου κριτή και της Turner δεν επιφέρει ακυρότητα της επίδικης έκθεσης κρίσης. Πράγματι η προσφυγή αφορά την οριστική έκθεση κρίσης όπως τη συνέταξε ο δευτεροβάθμιος κριτής. Δεν αμφισβητείται όμως ότι ο δευτεροβάθμιος κριτής είχε πράγματι συζήτηση με την Turner θεραπεύοντας έτσι ενδεχόμενη παράλειψη σε προγενέστερο στάδιο της διαδικασίας. Αντιθέτως, αρμόζει να εξεταστεί λεπτομερέστερα το τρίτο τυπικό ελάττωμα που προβάλλει η προσφεύγουσα.

17 Το άρθρο 3 του οδηγού για τη σύνταξη των περιοδικών εκθέσεων κρίσης προβλέπει ότι ο πρωτοβάθμιος κριτής οφείλει να ζητήσει τη γνώμη όλων των ιεραρχικών προϊσταμένων του κρινομένου υπαλλήλου. Εν προκειμένω όμως ο πρωτοβάθμιος κριτής περιορίστηκε να διαβιβάσει σχέδιο έκθεσης κρίσης στον ιατρό Semiller για να το υπογράψει χωρίς να του δώσει τη δυνατότητα να διατυπώσει τη γνώμη του. Υπό τις συνθήκες αυτές δεν ζητήθηκε η γνώμη όλων των ιεραρχικών προϊσταμένων κατά την έννοια της προαναφερθείσας διατάξεως του οδηγού.

18 Ο δευτεροβάθμιος κριτής έχει και αυτός την υποχρέωση ενημερώσεως και διαβουλεύσεως. Η υποχρέωση αυτή προκύπει από τις ακόλουθες διατάξεις. Το άρθρο 7 του οδηγού για τη σύνταξη των περιοδικών εκθέσεων κρίσεως προβλέπει ότι ο δευτεροβάθμιος κριτής οφείλει να προβεί σε οποιαδήποτε αναγκαία διαβούλευση. Το σημείο Β.9.3.1 του οδηγού ορίζει σχετικώς ότι ο δευτεροβάθμιος κριτής πρέπει να ενημερωθεί όσο το δυνατό πληρέστερα και ότι, για να εκπληρώσει την υποχρέωση αυτή, μπορεί συγκεκριμένα να ζητήσει πληροφορίες από όλους τους ιεραρχικούς προϊσταμένους του κρινόμενου υπαλλήλου. Τέλος, η εισαγωγή στον οδηγό για τη σύνταξη των περιοδικών εκθέσεων κρίσεως, η οποία, ας σημειωθεί επ' ευκαιρία, υπογράφεται από τον εν προκειμένω δευτεροβάθμιο κριτή, αναφέρει ότι « στο εξής ο κριτής έχει την υποχρέωση διαβουλεύσεως όχι μόνο με τον άμεσο ιεραρχικό προϊστάμενο αλλ' ενδεχομένως και με τους άλλους ιεραρχικούς προϊσταμένους του κρινομένου υπαλλήλου ».

19 Στην υπό κρίση υπόθεση, ο δευτεροβάθμιος κριτής γνώριζε ότι ο ιατρός Semiller δεν ενέκρινε την προτεινόμενη κρίση δεδομένου ότι διατύπωσε στην πρώτη έκθεση την παρατήρηση ότι δεν συμφωνεί. Αυτό έπρεπε να τον ωθήσει να ζητήσει διευκρινίσεις από τον ιατρό Semiller. Πράγματι κατά την επίδικη περίοδο, ο τελευταίος υπήρξε ο ιεραρχικός προϊστάμενος της προσφεύγουσας επί διάστημα μεγαλύτερο από ό, τι ο ιατρός Siddons. Επομένως η ευμενέστερη γνώμη του είχε κατά τούτο μεγαλύτερη σημασία καθόσον η έκθεση κρίσης καταρτίστηκε σε περίοδο κατά την οποία υπήρχε αντιδικία μεταξύ της Turner και της Επιτροπής. Αυτό το αντελήφθη εξάλλου η επιτροπή ίσης εκπροσωπήσεως για τις εκθέσεις κρίσης που συνέστησε διαβούλεση του δευτεροβάθμιου κριτή με τον ιατρό Semiller.

20 Παρά τα προεκτεθέντα, ο δευτεροβάθμιος κριτής δεν ζήτησε προσωπικά τη γνώμη του ιατρού Semiller, τη στιγμή μάλιστα που δεν είχε λάβει γνώση της λεπτομερούς γνώμης που διατύπωσε ο τελευταίος, η οποία και δεν περιελήφθη στον προσωπικό φάκελο της προσφεύγουσας, κατά παράβαση του άρθρου 26 του κανονισμού υπηρεσιακής καταστάσεως. Υπό τις συνθήκες αυτές, ο δευτεροβάθμιος κριτής παρέβη το καθήκον ενημερώσεως που του επέβαλλαν οι εν λόγω διατάξεις του οδηγού για τη σύνταξη των περιοδικών εκθέσεων κρίσης.

21 Επομένως το συμπέρασμα είναι ότι, αφού κανείς από τους κριτές δεν προέβη σε διαβούλευση, κατά την έννοια του εν λόγω οδηγού, με τον ιατρό Semiller, η διαδικασία που κατέληξε στην επίδικη έκθεση κρίσεως φέρει το στίγμα τυπικού ελαττώματος. Δεδομένου ότι, όπως προκύπτει από τη δικογραφία, ο ιατρός Semiller ήταν ευνοϊκότερος για την Turner, η τελευταία βασίμως θεωρεί ότι η κρίση δεν καταρτίστηκε βάσει πλήρους ενημερώσεως και ότι η ίδια επομένως ζημιώθηκε. Για το λόγο αυτό, η επίδικη έκθεση κρίσης πρέπει να ακυρωθεί.

Επί των περιπτώσεων πλάνης περί την εκτίμηση που περιέχει η έκθεση κρίσης και επί της καταχρήσεως εξουσίας

22 Με το δεύτερο λόγο ακυρώσεως, η προσφεύγουσα αμφισβητεί το βάσιμο των οικείων επί μέρους κρίσεων καθώς και της γενικής εκτιμήσεως. Με τον τρίτο λόγο ακυρώσεως επικαλείται κατάχρηση εξουσίας η οποία αποδεικνύεται από πολυάριθμα περιστατικά και εξηγείται από το ότι η κρίση πραγματοποιήθηκε σε χρόνο κατά τον οποίο υπήρχε οξεία αντιδικία μεταξύ αυτής και της Επιτροπής.

23 Η Επιτροπή παρατηρεί πρώτον ότι, κατά πάγια νομολογία, το Δικαστήριο δεν μπορεί να αντικαταστήσει την εκτίμηση των κριτών για τα περιστατικά με τη δική του. Ως προς τη φερόμενη κατάχρηση εξουσίας, η καθής φρονεί ότι η Turner δεν αποδεικνύει ότι οι κρίσεις για το άτομό της έγιναν με πρόθεση να τη βλάψουν.

24 Δεδομένου ότι το Δικαστήριο διαπίστωσε πιο πάνω ότι συντρέχει τυπικό ελάττωμα που συνεπάγεται την ακύρωση της επίδικης έκθεσης κρίσης, παρέλκει η εξέταση του δεύτερου και του τρίτου λόγου ακυρώσεως που προβάλλει η προσφεύγουσα.

Επί των δικαστικών εξόδων

25 Σύμφωνα με το άρθρο 69, παράγραφος 2, του κανονισμού διαδικασίας ο ηττηθείς διάδικος καταδικάζεται στα δικαστικά έξοδα. Δεδομένου ότι η καθής ηττήθη, πρέπει να καταδικαστεί στα δικαστικά έξοδα.

Για τους λόγους αυτούς

ΤΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ (πρώτο τμήμα)

αποφασίζει:

1) Ακυρώνει την απόφαση του μέλους της Επιτροπής Tugendhat περί οριστικής έκθεσης κρίσης της Turner για την περίοδο από 1ης Ιουλίου 1977 μέχρι 4ης Μαΐου 1979.

2) Καταδικάζει την Επιτροπή στα δικαστικά έξοδα.

Bosco Koopmans Joliet

Δημοσιεύτηκε σε δημόσια συνεδρίαση στο Λουξεμβούργο στις 21 Μαρτίου 1985.

Ο γραμματέας

P. Heim

Ο πρόεδρος του πρώτου τμήματος

G. Bosco